

OBSAH.

Strana

PŘEDMLUVA III—VIII

NÁZVY SPISŮ V KNIZE UVEDENÝCH XIII—XVI

I. JEDNOTA BRATRSKÁ ZA MEZIVLÁDÍ PO SMRTI ŠTĚPÁNA BATHORIIHO
(1587—1588) 1—15

Účel konfoederace varšavské z 28. ledna 1573 1. — Účastenství šlechty bratrské při ní 2. — Podíl šlechty bratrské na zvolení Štěpána Bathoriho za krále 3. — Odměny šlechty bratrské za služby králi 3. — Jakými hodnostáři byli šlechtici bratrství při smrti Štěpána Bathoriho 4. — Podstata událostí sběhlých v době mezivládí po smrti Štěpána Bathoriho 4. — Revnivost mezi Velkopolskem a Malopolskem 4. — Sněm konvokační (2. února) a sněm volební (30. června 1587) 5. — Zvolení dvou králů 6. — Síla a slabiny strany Zborowských 6. — Význam protestantů ve straně Zborowských 6. — Stanislav hrabě z Górký, vévoda poznaňský 7. — Šimon Bohumil Turnovský v táboře Górkově 7. — Ondřej Leszczyński 9. — Jan Rozražewski 9. — Jan Rožnowski 9. — Jiří Rožnowski 9. — Jakub Rajski 9. — Jan Zareba 9. — Půhon na Leszczyňského 10. — Leszczyński na sněmu volebním 10. — Bratrství přívrženci Zamojského: Štěpán Grudziński, Jan Gajewski z Błociszewa, Jan Lipski, Ondřej a Jakub Krotowští, Stanislav Przyjemski, Bronikowski, Suchorzewski 11. — Většina šlechty bratrské na straně Zamojského 15. — Šlechta bratrská nepodlehla podpláčení 15.

II. OVZDUŠÍ SNĚMU KORUNOVAČNÍHO A PACIFIKAČNÍHO 16—61

Za mezivládí r. 1587 přičinují se protestanté, aby mezi požadavky, předloženými novému králi, bylo mu zase uloženo za povinnost udržovati mír mezi vyznavači různých věr 16. — Sněm konvokační vyslovil zásadní platnost konfoederace varšavské z r. 1573 17. — Zpustošení protestantského sboru v Krakově 7. května 1587 17. — Požadavek provázení konfoederace varšavské obsažen v „pactech“ předložených stranou Zamojského kralevici švédskému (19. srpna 1587) a byl předmětem jednání hned po jeho zvolení na sjezdě wiślickém (5. října 1587) 18. — Konfoederace varšavská potvrzena králem Zikmundem III. při korunovaci jeho 19. — Odmítnutí přísežní formule korunovační na konfoederaci navrhované protestanty 20. — Jednání o process a exekuci konfoederace na sněmu korunovačním 21. — Návrhy protestantů podané senátu 7. ledna 1588 23. — Odpor katolíků s biskupy v čele 27. — Výsledek sněmu korunovačního: Process a exekuce konfoederace odloženy, aby na příštím sněmu bylo jednáno o nich zároveň s jednáním o komposici 29. — Rozpor mezi konfoederací a komposicí 30. —

Na sněmu r. 1589 dochází k prudké srážce mezi katolíky a protestanty 32. — Oč se zápasí, vysvítá z písemných projevů vzniklých v ozvužích sněmovního zápasu: „Gravamina cleri“, z „Jednání a usnesení provinciální synody hnězdenské“, z „Articuli politici“ a ze sepsání „O compositiej“ 32. — Úkoly sněmu pacifikačního 38. — Usnesení sněmků na počátku února 1589 38. — Usnesení tato se doplňují zprávami zaslanými stolicí papežské 39. — Poslanci z vévodství poznańskiego a kališského 40. — Jednání o komposici na sněmu 40. — Zamojski na straně protestantů 41. — Zamojski a Karnkowski 44. — Průběh sněmovního jednání 44. — Komposice 45. — Process a exekuce konfoederace 46. — Zamojského návrh hledící ku provádění konfoederace 47. — Půhon na krakovského místostarostu Achacia Jordana 47. — Návrh zákona (Zamojského) o stíhání pouličních bouří 48. — Biskupové zmáňili jeho schválení 50. — Rozezení primasa Karnkowského a polských biskupů na Zamojského 50. — Odpor jejich proti návrhu Zamojského stran zjednodušení volby krále 51. — Důsledky porážky protestantů na sněmu r. 1589 pro Zamojského 53. — Zikmund III. a protestanté 53. — Provinciální synoda katolického duchovenstva v Piotrkově 2. října 1589 54. — Sněmíky před sněmem r. 1590 55. — Sněm roku 1590 55. — Nový neúspěch protestantů 58. — Sněm r. 1590—1591 58. — Účastenství šlechty bratrské na sněmu r. 1589 a na jarním sněmu r. 1590 i na odbojnému hnutí šlechty velkopolské v létě r. 1590 58. — Účastenství šlechty bratrské na sněmu r. 1590—1591 60. — Povýšení Ondřeje Leszczyńskiego za vévodu břeštsko-kujavského 60.

III. PROTESTANTSKÉ SJEZDY ROKU 1591 A 1592 A SNĚM INKVISIČNÍ . . . 62—99

Bouře městské lúzy proti protestantům ve velikých městech královských v Polsku a na Litvě 63. — Bouře nevznikaly spontánně, aspoň od r. 1587 počínaje 64. — Účinek sněmovního jednání r. 1589 a 1590 na vzrůst sebevědomí a odvahy hierarchie a jezuitů 65. — Katolíti nepřátelé jezuitů 65. — Equitis poloni in Jesuitas actio prima 65. — Repliky na obranu jezuitů 68. — Vliv polemik na veřejné mínění zvláště lidu ve velikých městech 69. — Příčiny nespokojenosti a odbojného hnutí protestantů proti králi po bouři krakovské r. 1591 70. — Nebezpečí hrozící bratřím a lutheránům v Poznani od katolíků 75. — Schůze protestantské šlechty v Poznani, v Břeštsku, Sieradzku a j. 76. — Sjezd v Chmielniku 26. července 1591 76. — Deputace sjezdu u krále 77. — Vnitřní stav Polska v té době 77. — Deputátské sněmíky počátkem září 1591 79. — Sjezd v Radomi od 23. do 26. září 1591 80. — Sjezd v Radomi 2. února 1592 82. — Poselstvo sjezdu u krále 83. — Duckerova zpráva o 2. sjezdu radomském 83. — Sjezd v Lublině od 9. do 18. dubna 1592 85. — Sjezd v Jędrzejowě 1. června 1592 85. — Chování velkopolských protestantů zvláště jejich náčelníků, Stanislava Gorky a Ondřeje Leszczyńskiego 85. — Instrukce královská na sněmíky před sněmem inkvisičním 87. — Instrukce jednotlivých sněmků dané poslancům, zvoleným na sněm inkvisiční 87. — Tri směry v nazarání na otázku processu a exekuce konfoederace varšavské i komposice 88. — Usnesení sněmíku šrodského, radziejowského a sieradzského 91. — Sněm inkvisiční (od 7. září do 19. října 1592) 91. — Velkopolská poslanci proti malopolským v otázce „rokoše“ a v otázce pořadí a formy „inkvisice“ 91. — Velkopolané pro utvrzení vážnosti panovníkovy 93. — Gajewski, Orzelski a Leszczyński zasahují do jednání 93. — Otázka vyloučení Habsburků z nástupnictví na trůně polském 93. — Závěreční řeč, promluvená Orzelským 94. — Výsledek sněmu inkvisičního pro protestanty 95. — Nebezpečí hrozící Jednotě bratrské v Poznańsku 96. — Sněmíky před sněmem r. 1593 97. — Valný sněm od 4. května do 16. června 1593 98. — Šlechta bratrská na tomto sněmu 99.

Sněmky před valným sněmem svolaným k 6. únoru r. 1595 do Krakova 101. — Zápas o process a exekuci konfoederace na sněmu 101. — Skargova brožura „Process konfederaciej“ 102. — Protestantská replika „Obroná przeciū Processowi Confederaciej“ 103. — Různá stanoviska obou polemik a také stran 104. — „Podpora confoederaciej“ 104. — Protireformace v pruských královských městech, zejména v Gdansk, Elbinku a Toruni 105. — Stížnosti jejich na sněmu krakovském 106. — Otázka prodloužení zákona z r. 1593 o pouličních bouřích 107. — Ztráty protestantů co do význačných osobností: Jeronym Gostomski, Jan z Ostrorogu, Stanislav Górkka 109. — Górkův palác v Poznani 110. — Uprázdňené úřady a hodnosti udíleny katolíkům 111. — Částečné obnovení soudní pravomoci duchovenstva nad šlechtou a jeho immunity od soudů světských 111. — Pohánění protestantů před soudy pro náboženství 112. — Soudní pře o církevní desátky a o farní kostely 112. — Přehmaty katolického duchovenstva proti protestantům 113. — Skleslost a opportunism protestantské šlechty 114. — Politické rozpory a zápasy překážkou náležitě soudržnosti mezi protestanty 116. — Stanislav Górkka spojencem primasa Karnkowského 116. — Lutherský superintendent Gliczner dává podnět k svolání generální synody protestantů 117. — Synoda bratrská roku 1589 proti generální synodě 118. — Malopolští protestanté se dožadují generální synody v době sněmu r. 1590—1591 119. — Uklidnění politických rozpory po inkvisičním sněmu r. 1592 120. — Záměr konati generální synodu v Radomi 2. února r. 1594 121. — Pozvání ke generální synodě do Toruně, dané 13. března 1595 v Krakově 122. — Dvoji účel generální synody 123. — Poměr jednoty bratrské k vyznání augšpurskému 123. — Odsouzení lutherských duchovních v Poznani, Enocha a Gerickeho, pro rušení „Svolení“ sandoměřského 124. — Vítězství gnesiolutherského směru po smrti Stanislava Górkky 125. — Žádost lutherských přívrženců „Svolení sandoměřského“ o přijetí do Jednoty bratrské 126. — Erazim Gliczner se přidal k straně gnesiolutherské a vydal koncem roku 1594 polský překlad ksesse Augšpurské ku pohoršení Jednoty bratrské 127. — Kastelán Jan Zborowski podporovatelem gnesiolutherství 127. — Š. B. Turnovského „Obrona Consensu sandomierskiego“ 129. — Jednání Ondřeje Leszczyńskiego s lutherskými patrony v Poznani na počátku roku 1595 130. — Smír Š. B. Turnovského s Erazimem Glicznerem v době sněmu krakovského 3. března 1595 131. — Přípravy ke generální synodě toruňské 132. — Návrhy Gerickeho a Š. B. Turnovského na věroučné dorozumění 135. — Rozhodnutí litevských kalvinistů obeslati generální synodu 136. — Snaha Leszczyńskiego přiměti veliká města pruská k účastenství na synodě 136. — Jednání s Toruňany, aby se synoda mohla konati v Toruni 137.

V. GENERÁLNÍ SYNODA POLSKÝCH PROTESTANTŮ V TORUNĚ (21.—26. SRPNA 1595) 139—209

Přehled protestantské šlechty uznávající konsens sandoměřský 141. — Ocenění význačnějších osobností 144. — Slabé účastenství vyšších hodnostářů na synodě 144. — Jména duchovních na synodě přítomných 145. — Zastoupení měst pruských 146. — Snaha katolíků zmáříti synodu 147. — Králův zákaz 148. — Protesty biskupa kujavského a katolické šlechty ze zemí s Toruni sousedících 149. — Zahájení synody 21. srpna: Volba předsednictva a j. 151. — Jednání 22. srpna: Kázání Š. B. Turnovského 155. — Přijímání poselstev a čtení listů 163. — Zahajovací řeč předsedy Šw. Orzelského 165. — Program synody 167. — Čtení „Consensu“ sandoměřského a odpor Gerickeho 167.

— Srážka Erazima Glicznera s litevskými kalvinisty stran porušování „Consensu“ 168. — Další projevy duchovních o „Consensu“ sandoměřském 169. — Zvolení komise ku prozkoumání článků, s nimiž Gericke nesouhlasil 170. — Kázání Řehoře ze Žarnovce (23. srpna) 170. — Poselství od knížete Ostrožského a pravoslavné šlechty východních vévodství 172. — Pokračování v jednání o konsens sandoměřský 174. — Komise k sestavení synodních usnesení 175. — Š. B. Turnovský sestavitel jejich 177. — Rozhovor o konečném znění synodních usnesení 178. — Otázka zřízení škol, jmenovitě jedné hlavní, vyšší 179. — Obsah a význam usnesení synodních 181. — Jednání s Pavlem Gerickem o uznání „Consensu“ 184. — Zástupci poznaňských lutheránů zastávají se Gerickeho 186. — Podmínečné sesazení Gerickeho a vyloučení z církve 187. — Jednání se zástupci měst pruských o podepsání „Consensu“ 188. — Rozhovor o neplnění a porušování konfoederace varšavské (25. srpna) 190. — Návrh Leszczyňského sepsati seznam útiků a pronásledování a předložiti jej králi 191. — Mimo několik odporujících převážná většina pro návrh 193. — Zakončení synody 26. srpna 194. — Veřejný projev účastníků synody toruňské o jejím významu 195. — Volby generálních seniorů a členů poselstev 195. — Dikčičinění 197. — Význam generální synody toruňské v dějinách polsko-litevského protestantství 198. — Obsah poselství, jež mělo býti předneseno králi 198. — Obsah poselství k sněmům 200. — Poselství k Zamojskému 200. — Politický význam synody toruňské 201. — Sbližení a připodobnění jednotlivých vyznání v ohledu náboženském 202. — Nevalné vyhlídky snah o povznesení protestantského školství 204. — Malopolští kalvinisté vlastními původci generální synody, ale Leszczyński s Orzelským ji vedou a určují její výsledek 206. — Provedení rozsudku synodního proti Gerickemu a Lupianovi 206. — Odmítnutí pruských měst podepsati „Consensus“ 208.

Přílohy	209—216
Příloha A.	
Articuli confederationis super quos haeretici regem in sua coronatione iurare contendunt, in haec verba	210
Příloha B.	
Půhon na krakovského místostarostu Achacia Jordana k soudu sněmovnímu 20. dubna 1589	211
Příloha C.	
List superintendenta augšpurského vyznání v Polsku, Erazima Glicznera, biskupovi Jednoty bratrské, Šimonu Bohumilu Turnovskému	214
Příloha D.	
Protest vévodství kujavského, pomořského a země dobrňinské proti synodě protestantů v Toruni	215
Snímek listu E. Glicznera Š. B. Turnovskému	
Rejstřík jmen a věcí	217
Doplňky a opravy	227